

СТАНОВИЩЕ

относно дисертацията на Йордан Детев

ВИРТУАЛНА ПУБЛИЧНОСТ И ДЕЛИБЕРАТИВНА ДЕМОКРАЦИЯ

Предлаганата на нашето внимание дисертация е в размер на 230 стандартни страници и има класическата за този жанр структура от увод, три глави и заключение. В библиографията са посочени около 120 източника, почти всички – на английски език.

В увода авторът представя накратко проблема, теоретичен и практически, който изследва в дисертацията, а също – методологията, която използва и решението, което предлага. В първа глава се разглежда по-подробно въпросният проблем, а именно – манипулациите с публичната комуникация, които изобилстват в интернет-пространството и във все по-голяма степен застрашават функциите на „мрежата” като своеобразен вид публичност. Във втора глава Й. Детев въвежда читателя в обществено-научната и политическа парадигма на делиберативната демокрация и се спира по-подробно на методологията за дебати по обществено значими въпроси, която се нарича „публична делиберация” и спада към споменатата парадигма. Особено внимание се обръща на опитите за прилагане на тази методология в интернет. Трета глава е посветена на електронната платформа за публично-делиберативни дебати „Мегдан”, която дисертантът е разработил и която представлява неговият опит да създаде едно ефикасно средство за противодействие на манипулациите в „мрежата”.

По мое мнение основното достойнство на дисертацията е яснотата, с която авторът е представил задачата на изследването, а също и ясната структура на работата. Й. Детев очевидно знае какво прави – нещо, което може да се каже за малко докторанти, поне по мои впечатления. Вероятно за това има значение и обстоятелството, че авторът има значителен опит в изследователската и преподавателската работа, далеч преди да започне своята докторантура. Също така, каузата, на която е посветено изследването – борбата с манипулациите с публичната комуникация в интернет – е очевидно значима и актуална в наши дни.

Спецификата на дисертацията в това отношение е, че тя се фокусира не върху разработването на методи за проверка на истинността на информацията, използвана при интернет-дебатите (което е преобладаваща

насока понастоящем в борбата с манипулациите в „мрежата“), а върху отделянето на добросъвестните от недобросъвестните начини на публична комуникация. Става дума за два коренно различни начина за убеждаване на „събеседника“. Такъв, който оставя възможността човек сам да реши, дали има – в лицето на своите убеждения и разбирания за собствените му/й интереси – достатъчно основания да се съгласи с тезата, която му се предлага. И такъв, при който не се позволява на адресата на посланието сам/а да реши, дали то е приемливо за него/нея, или не. Като се използват внушения, въздействия върху подсъзнанието на събеседника, „омагьосване“ с художествени средства, заливане с изфабрикувани „мнения“ на други участници в дебата, които създават измамното впечатление за единодушие в определена насока по обсъждания въпрос и т.н.

Публичната делиберация предлага система от критерии, които минимизират възможностите да се упражняват комуникационни манипулации от споменатия вид и именно с оглед на това Й. Детев се е заел със задачата да създаде електронната платформа за публично-делиберативни дебати, наречена от него „Мегдан“. Подобни платформи биха могли да играят ролята на спасителни „острови“ на коректна публична комуникация в бурния океан от лъжи и скандали в „мрежата“, където човек би бил в състояние да подложи на проверка, чрез добросъвестно обсъждане в рамките на платформата, на една или друга появила се в публичното пространство теза, идея, концепция и т.п.

Доколко е успешна предлаганата разработка, ми е трудно да отсъдя на този етап. Тя е осъществена очевидно грамотно – както във философско-теоретичен, така и в информатико-технологичен план. Дали ще „проработи“, обаче, ще проличи едва, когато тя започне реално да функционира в интернет. Доколкото ми е известно, засега авторът само експериментира с нея. Със сигурност в процеса на реализиране на инициативата ще се стигне и до модификации на платформата, до отстраняване на проявили се „дефекти“ и т.н. Й. Детев е включил в нейния дизайн и обучителни функции, така че дори разработката да не постигне желания резултат, който описах по-горе, тя ще може да допринесе за цивилизоването на виртуалните дебати индиректно, чрез популяризиране на приложението на публичната делиберация в обсъждането на обществено значими въпроси в интернет.

По мое мнение дисертацията е разработена напълно компетентно във философско отношение. Дисертантът е използвал съвременни публикации от областта както на теорията на делиберативната демокрация, така и на приложенията на публичната делиберация в „мрежата”. Особено достойнство на дисертацията е личностната ангажираност на нейния автор с нейната проблематика, която личи в описанието и анализа на злоупотребите с публичната комуникация в интернет. В заключение, смятам, че дисертацията дава напълно достатъчни основания нейният автор да придобие образователната и научна степен „доктор по философия”.

27.03.2017 г.

проф. дфн Пламен Макариев